

foto's: Fotoarchief Diergaarde Blijdorp

20 Kust&Zee Gids 2009-2010

World Ocean Day

Zaterdag 6 en zondag 7 juni

Wereld Oceaan Dag werd op 8 juni 1992 in het leven geroepen om mensen bewust te maken van de zeeën en oceanen en wat deze voor ons betekenen. Sindsdien wordt deze dag jaarlijks wereldwijd gevierd. Een dag voor de zeeën en oceanen is hard nodig, deze worden door bijvoorbeeld overbevissing ernstig aangetast en bedreigd. Zeeën en oceanen zijn erg belangrijk voor het leven op aarde. Zo maken ze een groot deel van de zuurstof aan die wij inademen, beïnvloeden ze het klimaat en produceren ze een aanzienlijk deel van onze voeding. Denk hierbij niet alleen aan zalm, haring en makreel maar ook aan minder voor de hand liggend voedsel, zoals kwallen, zeewier en andere zeegroenten.

Een reis langs zeeën en oceanen

Het Oceanium van Diergaarde Blijdorp organiseert elk jaar, en dit al vijf jaar lang, diverse leuke activiteiten op Wereld Oceaan Dag. Dit lustrumjaar besteedt Diergaarde Blijdorp een heel weekend lang aandacht aan Wereld Oceaan Dag. Zaterdag 6 juni en zondag 7 juni staan volledig in het teken van de zeeën en oceanen en de bescherming hiervan. Er is dan in het Oceanium weer van alles te doen. De bezoekers maken een reis langs een aantal biotopen van zeeën en oceanen. Zo wordt tijdens de reis een bezoek gebracht aan de Noordzee, de Atlantische Oceaan, het Caribisch gebied en de Californische kust. Onderweg komen zij vele soorten vis tegen, zoals haring, kabeljauw, barracuda's en haaien. Daarnaast worden er doorlopend diverse activiteiten georganiseerd voor zowel jong als oud. Alle bezoekers kunnen tijdens deze dagen gedoopt worden tot een heuse Burger van de Oceaan met hierbij een officieel paspoort. Op www.diergaardeblijdorp.nl vindt u een volledig overzicht van de activiteiten.

'Één klimaat, één oceaan, één toekomst'

Het thema van Wereld Oceaan Dag is dit jaar: 'één klimaat, één oceaan, één toekomst'. De ijsberen zijn nummer één op de lijst van bedreigde diersoorten door de klimaatverandering, hun voortbestaan wordt bedreigd door het verdwijnen van hun leefgebied, de Noordpool. Bij het verblijf van de ijsberen in Blijdorp is er een tentoonstelling die de bezoekers alles vertelt over de klimaatverandering en welke rol de mens hierin speelt.

Meer informatie

U kunt Wereld Oceaan Dag bezoeken op 6 en 7 juni in het Oceanium van Diergaarde Blijdorp. Activiteiten vinden in dit weekend verspreid over de gehele dag plaats tussen 10.00 en 17.00 uur. Bezoekadres: Blijdorplan 8, Rotterdam Kijk voor meer informatie op: www.diergaardeblijdorp.nl

Duurzame Visserij

Convenantpartners aan het woord

5 juni 2009: 1 jaar Maatschappelijk Convenant Noordzeevervisserij!

*Certificering
Communicatie*

*Onderwijs en scholing
Beschermd gebied
in de Noordzee
Bestandsbeheer*

Duurzaam vissen

Maatschappelijk convenant Noordzeevisserij

Vissers konden tot voor kort betrekkelijk anoniem hun bedrijf uitvoeren. Daar is behoorlijk wat verandering in gekomen. Maatschappelijke organisaties stellen zich al een tijd lang steeds kritischer op tegenover de visserij. Zij zijn bezorgd over de gevolgen van de visserij op milieu en biodiversiteit. Ook stimuleren maatschappelijke organisaties bewustwording en bewustmaking van de consument over vangstmethoden en visstandbeheer.

Ze doen dat met communicatiemiddelen als de VISwijzer en de Goede Visgids. Ook in de markt zien we dat de grote winkelketens duurzaam gevangen vis willen verkopen. En dan is er nog de overheid. Ook die legt via het natuurbeleid beperkingen op, bijvoorbeeld door beschermde gebieden op zee in te stellen.

Bakens verzetten

We zien nu dan ook een visserijsector die uit de anonimiteit is gekomen en volop in de schijnwerpers staat. Een visserijsector die moet veranderen, wil hij kunnen rekenen op maatschappelijke waardering. De sleutel voor die veranderingen ligt bij de vissers zelf. Zij moeten hun krachten bundelen en het gesprek met de samenleving aangaan. En die verandering voltrekt zich zichtbaar binnen de visserijsector. De visserijsector moet de bakens verzetten en werken aan zijn toekomst. Veel vissers willen vernieuwen en verduurzamen om in te spelen op de veranderde situatie. Het convenant dat de Noordzeevissers met de natuurorganisaties, het Wereld Natuur Fonds en Stichting De Noordzee en het ministerie van

Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit hebben afgesloten helpt daarbij. Het uiteindelijke doel van het convenant is te komen tot een duurzame en maatschappelijk gewaardeerde Noordzeevisserij.

Vijf thema's

De partijen, die het convenant hebben getekend, gaan daartoe vijf belangrijke onderwerpen gezamenlijk verder uitwerken. Het eerste is duurzaam gevangen vis en certificering. De partijen streven er naar dat de hele Noordzeevisserij in 2012 een keurmerk van de Marine Stewardship Council of een gelijkwaardig keurmerk heeft. Het tweede onderwerp is communicatie, bijvoorbeeld via de VISwijzer. Zo zullen de vissers beter worden betrokken bij de beoordelingen voor de VISwijzer. In het kader van onderwijs en scholing zullen lespakketten over duurzame visserij en ecologie worden ontwikkeld. Het vierde thema is beschermde gebieden op de Noordzee. Nederland gaat op de Noordzee gebieden aanwijzen waarvoor een bijzondere natuuropgave geldt. De specifieke natuurwaarden van die verschillende beschermde gebieden bepaalt in welke mate en op welke wijze de visserij kan worden ingepast. Het vijfde en laatste onderwerp is het beheer van de platvisbestanden. Het doel is om tong en schol eerst binnen veilige biologische grenzen te brengen om daarna toe te werken naar een bestandsniveau waarbij de visserij met zo min mogelijke invloed op het bestand een goede vangst kan realiseren. De

Minister Verburg had er bij de ondertekening van het convenant veel waardering voor, dat de visserij en maatschappelijke organisaties elkaar hadden weten te vinden. Ze beloofde zich volledig te zullen inzetten om haar aandeel te realiseren. Ze zei dat ook te verwachten van de andere partners.

Ondertekening convenant op 5 juni 2008
Foto: Peter Wiezoreck

Eén jaar Maatschappelijke Convenant Noordzeevisserij

In 2008 hebben de Nederlandse Noordzeevissers, Stichting De Noordzee, het Wereld Natuur Fonds en de minister van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit een convenant getekend. In het convenant zijn afspraken gemaakt over vijf thema's: duurzame vis, communicatie, onderwijs en scholing, beschermde gebieden in de Noordzee en bestandsbeheer.

De gedachte achter het convenant is dat overheid, vissers (vertegenwoordigd in het Productschap Vis) en milieuorganisaties ieder vanuit hun eigen kennis, ervaring en verantwoordelijkheid samenwerken aan de overgang naar een duurzame en maatschappelijk gewaardeerde Noordzeevisserij. Want uiteindelijk hebben we allemaal hetzelfde doel, een gezonde Noordzee vol met vis en ruimte voor visserij.

De samenwerking loopt nog niet op alle onderdelen gladjes, maar veel zaken zijn wel in gang gezet. Deze brochure laat zien hoeveel er één jaar na ondertekening van het convenant al bereikt is. De voortgang geeft vertrouwen dat de partners ook in staat zijn om de resterende grote uitdagingen op te pakken. Dit betreft onder andere de regulering van de visserij in de beschermde gebieden op de Noordzee en de certificering van de boomkorvisserij. Supermarkten willen vanaf 2012 uitsluitend duurzaam gevangen Noordzeevis in de vakken hebben liggen. De opgave voor de visserij is om daar tijdig op in te spelen.

schol bevindt zich sinds kort binnen de veilige grenzen en ook de tong is hard op weg.

Samenwerking

De visserijsector is druk bezig met zijn toekomst. Vernieuwing en verduurzaming is daarbij het motto. Het gaat niet om techniek alleen. Even belangrijk zijn zaken als verbetering van het ondernemerschap en onderlinge samenwerking. Vissers moeten zicht hebben op de ontwikkeling van hun bedrijf en nadenken over de vraag, waar zij over vijf of tien jaar willen staan. Ook uitwisseling van kennis en ervaring is van groot belang. Bijvoorbeeld als ze willen overstappen op een nieuwe visserijtechniek. Daarom bestaan er tegenwoordig ruim tien kenniskringen.

Kenniskring harder en zeebaars
Foto: LEI

Kenniskringen

Onder begeleiding van LEI en Wageningen IMARES werken dertien groepen vissers aan een duurzamere visserij. Vissers die op allerlei vissoorten of op garnalen vissen, op de Noordzee en in de kustzone, maar ook in binnenwater. Er is bijvoorbeeld een kenniskring Kustvisserij op harder en zeebaars, een kleinschalige visserij in de ondiepste delen van onze kust. Deze vissers ontwikkelen kennis over vissoorten en de visserij daarop, zodat het visserijbeheer effectiever kan worden gemaakt. Eén van hun activiteiten was een kennisdag in januari 2009. Beroepsvissers, sportvissers, natuurorganisaties en ambtenaren deelden hun kennis over vissoorten en visserij. Een goed voorbeeld van het delen en vergroten van informatie (kennis) om samen tot een duurzamere visserij te komen. Meer informatie op www.kenniskringvisserij.wur.nl

Ruimte voor een verantwoorde visserij

Samen de schouders eronder

De visserij op de Noordzee is onlosmakelijk met Nederland verbonden. Nederland is groot geworden op de haringvisserij. Daarnaast zijn de Zeeuwse mossel en de Hollandse garnaal wijd en zijd bekend en is Noordzee tong nog steeds de delicatessen in restaurants. De convenantpartners ijveren ervoor dat dit allemaal kan blijven bestaan, ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid en expertise, en zijn ervan overtuigd dat er ruimte is voor een verantwoorde visserij op de Noordzee.

De Nederlandse kottervloot is de laatste jaren in slecht weer gekomen door een combinatie van stijgende brandstofprijzen, verlaagde vangstquota en achterblijvende prijzen. Tegelijkertijd wordt vanuit de maatschappij, bij monde van de milieu organisaties, gewezen op vier belangrijke problemen:

- overbevissing; met sommige soorten in de Noordzee gaat het niet goed,
- discards; het overboord zetten van ongewenste bijvangst,
- bodemberoering; het gebruik van bodemsleepnetten kan gevolgen hebben voor het bodemleven,
- het energieverbruik van de vissersvloot. Ideeën over de oplossingen voor deze problemen en mogelijkheden van visserij op de Noordzee verschillen tussen de convenantpartijen. Vanuit het convenant wordt op een aantal terreinen samengewerkt aan de verduurzaming van de Nederlandse Noordzee visserij.

Verbeteringen

Vissers werken voortdurend aan de verbetering van hun visserij. Zo werd het motorvermogen

van de vloot gereduceerd met 15%. Vissers werken ook al sinds lange tijd samen met onderzoekers van Wageningen IMARES en het ministerie aan het verbeteren van de bestandsopnames. Bestandsopnames zijn eigenlijk een soort 'bevolkingsregister' onderzoek van vissoorten in de Noordzee, waarbij geschat wordt hoeveel vis er in de zee zit en hoeveel vissers vervolgens mogen vangen. Het gezamenlijk onderzoek heeft geleid tot een vast beheeroverleg met de platvissector, onderzoekers en het ministerie (de beheerders).

Eigen onderzoek

Sinds 2004 dragen vissers bij aan onderzoek naar discards. Gegevens uit eerder onderzoek van biologen bleek niet overeen te komen met de ervaringen die vissers op zee hadden. Ook waren de wetenschappers niet tevreden over de statistische waarde van de gegevens. Daarop werd besloten tot eigen onderzoek aan boord van de kotters. Dat onderzoek heeft veel relevante gegevens opgeleverd over de effecten van visgebied, visserijperiode en het aantal gebruikte wekkerkettingen op de hoeveelheid discards. Sinds 2009 is de samenwerking tussen vissers en onderzoekers op het gebied van discardsonderzoek volledig geïntegreerd.

Selectief vissen

Het meten van de hoeveelheid discards is één ding. Nog interessanter is het om te onderzoeken hoe discards verminderd kunnen worden.

De Nederlandse vloot, vissend op de Noordzee, vist hoofdzakelijk op schol en tong. Dat is een gemengde visserij. Dat betekent dat het lastig is om selectief te vissen. Bodemvissen leven allemaal door elkaar en vissen op tong betekent dus dat er ook schol, griet, tarbot en andere bodemvissen worden gevangen. Sommige bijvangst zijn gewenst door de visser, maar andere (zoals krabben en zeesterren, maar ook te kleine vissen) niet. Daarom doen vissers, sinds 2007, samen met wetenschappers onderzoek hoe de netten op dusdanige wijze aangepast kunnen worden dat ze minder bijvangen.

Vistuigen

Ook aan bodemberoering en energievermindering wordt hard gewerkt door de vissers. Innovatieve vistuigen als de sumwing, de hydrogrieg en de pulskor krijgen steeds meer aandacht. De lichtere vistuigen blijven boven de bodem en vangen vissen door ze op te laten zwemmen van de bodem door waterwervelingen of kleine elektrische pulsen. Deze methodes kosten vaak minder energie dan de 'gangbare' boomkor. De vissers die met de boomkor vissen, experimenteren met lichtere vistuigen, minder kettingen en lichter netwerk. Als gevolg van deze innovaties en andere maatregelen verbruiken de Nederlandse vissers nu 40% minder brandstof, een spectaculair resultaat. Bij al deze onderzoeken en innovaties is de kennis en ervaring van vissers onontbeerlijk.

Gecertificeerde vloot

Vanuit het convenant is afgesproken om in 2012 een volledig gecertificeerde vloot te hebben. De garnalenvissers en staandwantvissers van Nederland zijn hard bezig om het MSC-certificaat te behalen. Daarin werken ze samen met de natuur- en milieuorganisaties. De Nederlandse haring uit de Noordzee heeft het MSC-certificaat al en een aantal andere visserijen zit in het traject. Daarnaast zal een groot deel van de Nederlandse kottervloot zich ook laten certificeren voor Verantwoordelijk Vissen. Dit certificaat geeft aan dat de visser op een verantwoordelijke wijze de visserij uitoefent door zich te houden aan alle wettelijke eisen en verplichtingen.

Vanuit het convenant werken de partijen ook samen aan cursussen over duurzaamheid in de sector en aan het verbeteren van het visseronderwijs op dit gebied. Daarnaast worden diverse heikele onderwerpen als de VISwijzer van Stichting De Noordzee en het Wereld Natuur Fonds besproken, alsook de beschermde gebieden op de Noordzee en er wordt gezocht naar mogelijkheden voor samenwerking.

Bijscholing

Slim ondernemen, regelgeving uit Brussel, de maatschappij en duurzame vis, MSC label, marktwerking in de visketen, praten met de media, discussiëren met andersdenkenden, een beter imago.... onderwerpen die steeds belangrijker zijn geworden voor de vissector en waar vissers en vishandelaren nu en in de toekomst mee uit de voeten moeten kunnen.

Daarom organiseert Stichting ProSea de komende twee jaar een kaderprogramma duurzame visserij voor jonge vissers en vishandelaren. Het kaderprogramma bestaat uit een serie van zes workshops waarin niet alleen kennis over deze onderwerpen wordt aangeboden, maar waarin ook actief wordt geoefend om de hierbij benodigde vaardigheden te verkrijgen.

Foto: Wim van Densen

ProSea is een educatieve non-profit stichting. ProSea werkt bij de organisatie van de kaderdagen samen met deskundigen uit de vissector en het visserijonderzoek. Het project krijgt subsidie uit de LNV-regeling 'Collectieve acties' en wordt mede gefinancierd door het Europees Visserijfonds (EVF).

Jan Odink, Voorzitter Productschap Vis:

“Niemand – ook de ondernemer binnen de vissector niet - kan zonder netwerk. Ik juich het toe dat wij met de ondertekening van het convenant duurzame Noordzeevisserij de vrijblijvendheid van netwerken opzij hebben geschoven om formeel gezamenlijk met onze convenantpartners de schouders te zetten onder verdere verduurzaming van de Noordzeevisserij. Niet naast elkaar, maar mét elkaar!”

Foto: Productschap Vis

Tekst: Marloes Kraan
Beleidsmedewerker Verantwoorde Vis
Productschap Vis

Haringvangst

Foto: Nederlands Visbureau

Gezonde natuur, gezonde visserij

Gezamenlijke verantwoordelijkheid

Stichting De Noordzee is de Nederlandse natuurorganisatie voor onze eigen Noordzee. Het Wereld Natuur Fonds spant zich wereldwijd in voor oceanen en zeeën, zo ook voor de Noordzee. Een zee die heel rijk kan zijn, vol vis, dolfinen en ander leven. Zo'n zee is ook goed voor de visserij. En dat toekomstperspectief is wat de convenantpartners bindt.

De krant kopte in juli 2008 dat er een 'pril huwelijk' was gesloten tussen visserij en milieuorganisaties. Het is onze verantwoordelijkheid om op basis van kennis over de natuur in zee en over specifieke visserijen, kritisch mee te denken over welke maatregelen nodig zijn.

Vernieuwen en verduurzamen?

De geest van het convenant straalt vernieuwing uit en verduurzaming. Innovatie staat voor de weg vooruit. Nieuwe technieken, nieuwe visserijen. Techniek is belangrijk in verduurzaming. Toch leert de geschiedenis dat juist techniek veel schade kan doen. Vaak betekende innovatie meer, groter, zwaarder en harder. De huidige innovatieopgave, die van vernieuwing en verduurzaming, draait niet alleen om techniek. Het gaat om innovatie in de markt. En het gaat om innovatie in het beheer!

Innovatie in de markt

De consument is steeds vaker bereid te betalen voor een duurzame vis die de natuur spaart. Ondernemers in de keten (denk aan handel, supermarkten en visdetaillisten) zullen daarom meedenken en meewerken aan verduurzamingstrajecten van hun leveranciers. Als

alle schakels in de visketen hun verantwoordelijkheid nemen, dan groeit er perspectief voor vissers om te investeren in verduurzaming. De VISwijzer is een middel om die bewustwording in de keten op gang te brengen. Stichting De Noordzee en het Wereld Natuur Fonds werken samen in een meerjarig programma om visinkopers te helpen bij het omschakelen op duurzame vis.

Innovatie in beheer

In het convenant zijn afspraken gemaakt over het lange termijn beheer van de vissoorten. Beheer gaat over de omvang van visbestanden, maar ook over bijvangst en over schade aan het kwetsbare leven op de bodem van de zee. Deze opgave vraagt actieve inzet van het Ministerie van LNV. Wanneer innovatie leidt tot nieuwe visserijen zijn er randvoorwaarden nodig vanuit het beleid. De tijd van grenzeloos vissen is voorbij. MSC-certificering is een middel om tot beter beheer te komen tussen vissers.

Beschermde gebieden

Het Wereld Natuur Fonds en Stichting De Noordzee streven naar een netwerk van beschermde gebieden op zee. Onderdeel van het maatschappelijk convenant is dat de kennis van natuurbeschermers en vissers wordt samengebracht. Zo kan vastgesteld worden welke vormen van visserij in welke mate verenigbaar zijn met de doelen voor de beschermde gebieden op de Noordzee.

Certificering garnaalvisserij

De Hollandse garnaal leeft vooral in de Waddenzee en in de kustwateren van de Noordzee. In 2006 zijn de vissers, de handel, Stichting De Noordzee en de Waddenvereniging met steun van het Wereld Natuur Fonds gaan samenwerken om de garnaalvisserij te verduurzamen. Het doel is dat de visserij zich certificeert volgens de onafhankelijke standaard voor duurzame visserijen van het Marine Stewardship Council (MSC). De samenwerking is lang niet altijd makkelijk, maar inmiddels heeft de visserij een beheerplan opgesteld, testen ze maatregelen om bijvangsten te beperken en zullen de effecten van het vistuig op de natuur in de Waddenzee worden onderzocht. Stichting De Noordzee heeft in 2009 ook het gesprek gestart met de boomkorvisserij om naar voorbeeld van de garnaalvisserij, te gaan voor certificering. Ook voor nieuwe visserijen als flyshoot-visserij en de jigvisserij op inktvis liggen hier kansen!

Op 30 mei 2009 organiseren WNF en Productschap Vis een uitwisseling en discussie tussen Nederlandse vissers en een Amerikaanse visser en wetenschapper over hun ervaringen met een netwerk van beschermde gebieden.

Samenwerken

Goed ondernemerschap vereist het nemen van eigen verantwoordelijkheid. In toenemende mate wordt van ondernemers gevraagd om verantwoordelijkheid te nemen voor de gevolgen voor natuur en milieu. In de visserij is dit extra lastig. Immers ook de collega/concurrent vist op jouw grond. Perspectief voor de visserij komt aan op samenwerken met collega's, met partijen in de keten en met natuurbeschermingsorganisaties. De uitdaging is niet te blijven PRATEN maar te DOEN. De visserij vraagt om ruimte en tijd. Om de samenwerking via het convenant goed uit te voeren, zullen maatregelen in de praktijk van de visserij moeten aantonen dat we met elkaar op de goede weg zijn.

VISwijzer

De VISwijzer is een initiatief van Stichting de Noordzee en het Wereld Natuur Fonds. Stichting De Noordzee beoordeelt sinds 2004 vissoorten die we in Nederland graag eten op duurzaamheid. Alle visserijen en alle typen kwekerijen worden langs een meetlat gelegd; per soort wordt een gedetailleerde vragenlijst ingevuld (bijv. wordt het visbestand overbevist? Of lozen de kwekerijen vervuuld water in zee?). Op de VISwijzer staan de vissoorten ingedeeld in de groene, oranje of rode kolom. Het advies is: kies voor vissoorten uit de groene kolom! En liever nog, kies voor het MSC-keurmerk! Met de VISwijzer kunnen consumenten en ondernemers kiezen voor vis die de natuur zo weinig mogelijk beschadigt. De beoordelingen worden regelmatig geactualiseerd, zodat visserijen en kwekerijen die investeren in verduurzaming opschuiven naar de groene kolom. Omdat steeds meer Noordzeevisserijen investeren in verduurzaming is de VISwijzer straks hopelijk niet meer nodig! Meer informatie op www.goedevis.nl

Carel Drijver, Hoofd Oceanen en Kusten,
Wereld Natuur Fonds:

We realiseren ons dat de vissers het moeilijk hebben. De visbestanden staan onder druk en de olieprijs zijn hoog. De natuur heeft het echter ook moeilijk, door de effecten van visserij, zoals bijvangst en bodemschade. De vraag van consumenten naar verantwoord gevangen vis stijgt. Daarom moeten we juist nu met vissers een slag slaan in verduurzaming. Het convenant is een belangrijke stap hierin. We hopen zo dat we ook in de toekomst kunnen blijven genieten van een lekker visje. Dat is goed voor de vissers en goed voor de natuur.

Foto: Wereld Natuur Fonds

Tekst: Esther Luiten
adjunct directeur
Stichting De Noordzee

for a living planet®

Schol

Foto: Salko de Wolf / Ecomare

MSC Noordzeetong (Hastings)
Foto: MSC

Nederlandse vloot gaat voor MSC

Duurzame vis. Het staat hoog in het vaandel van de vissector, milieuorganisaties en overheid. Maar hoe weet je nu zeker dat je een vis echt duurzaam is gevangen? De Marine Stewardship Council (MSC) is een onafhankelijke internationale non-profit organisatie, die een certificeringsprogramma heeft ontwikkeld voor duurzame en goed beheerde visserij. Via het bieden van marktvoordelen aan gecertificeerde vissers wil de MSC bijdragen aan het omkeren van de wereldwijde achteruitgang van de visbestanden en het zeeleven. Wereldwijd zijn er nu 46 gecertificeerde visserijen, worden er 102 beoordeeld, en zijn in 41 landen al ruim 2.300 producten met het blauwe logo te koop.

Nederland is het enige land ter wereld waar zowel de retail als de vissers zich aan MSC hebben gecommitteerd. De supermarkten gaan per 2011 alleen nog maar wildgevangen vis met MSC-label verkopen. In het convenant is vastgelegd dat de hele visserijsector in 2012 in het MSC-traject zit. De eerste groepen vissers zijn hier al mee begonnen. De minister maakte 1 miljoen euro vrij om dit te ondersteunen. Ook het Europese Visserijfonds financiert een aantal projecten om de sector te helpen met het doorvoeren van verbeteringen, zoals het verminderen van ongewenste bijvangsten. Met recht kan worden gesteld dat onze vissers hard op weg zijn naar een duurzame visserij.

Meer informatie op www.msc.org/nl

Staadwantsvisserij

Kleinschalige vissers die in Nederlandse wateren met staande netten op tong vissen, hebben gekozen voor certificering met MSC. Het oprichten van een kenniskring Staadwantsvisserij heeft bijgedragen aan dit proces. Staadwantsvissers nemen nu zelf maatregelen om hun visserij ook duurzaam te houden. Zo beperken ze de hoeveelheid gebruikte netten per vaartuig om overbevissing in de kustzone te voorkomen en conflicten met sleepnetvissers en sportvissers te vermijden.

Derk Jan Berends, voorzitter kenniskring Staadwantsvisserij, geeft aan dat vissers graag zouden zien dat de overheid deze maatregel overneemt in haar regelgeving en bovendien een vergunningstelsel introduceert die een duurzame ontwikkeling van de visserij mogelijk maakt.

Het halen van het staadwant
Foto: Derk Jan Berends

Twinrignetten
Foto: Louwe de Boer

Twinrigvisserij

Drie jaar geleden hebben de gebroeders de Boer hun boomkor ingeruild voor een twinrig. Dit heeft het brandstofverbruik van de PD147 met meer dan 50% teruggebracht. Twinrigvisserij is een lichte vorm van sleepnetvisserij, waarbij met behulp van rubber kabels een vibratie wordt afgegeven boven de zeebodem. De vis schrikt op van de vibratie en komt in het net terecht. Zolang de maaswijdte van het net voldoet aan de voorschriften en gebieden met overwegend jonge visbestanden met rust gelaten worden, zijn de bijvangsten van ondermaatse vis en andere soorten klein. Eind mei 2009 hoopt de Ekofishgroup, met steun van het Wereld Natuur Fonds, met vier schepen waaronder de PD147, MSC-gecertificeerd twinrigvisser te zijn.

Werken aan kust & zee Duurzame oplossingen voor een mooie en veilige kust

'Werken aan kust & zee' is mede mogelijk gemaakt door:

- Hoogheemraadschap van Rijnland
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat
- Projectbureau Zeeweringen
- Rijkswaterstaat
- Seamarco
- Waterschap Zeeuwse Eilanden
- Waterschap Zeeuws-Vlaanderen

Nederlanders werken voortdurend aan een mooie en veilige kust om ons land te beschermen tegen de zee en onze kustlijn in vorm te houden. Kust & Zee geeft adviezen of stuurt aan op overleg op het gebied van duurzame toepassingen daarbij. Te denken valt aan gebruik van energiezuinige verlichting in havens. Kust & Zee pleit al sinds het UN Year of the Dolphin voor het gebruik van Pingers voor de Nederlandse vissers. Pingers zijn apparaatjes die een sonargeluid uitzenden waardoor de dolfijn op een veilige afstand van de visnetten blijft.

Ook over de onderstaande onderwerpen denkt en werkt Kust & Zee graag mee om gezamenlijk tot de meest duurzame oplossing te komen.

De Nederlandse kust moet veilig blijven ook bij zeespiegelstijging. Kust & Zee is een voorstander van kustversterking met zand. Een duurzame manier van zandwinning en doordachte toepassing hiervan zijn nodig voor mens en natuur. Er is nog geen overeenstemming over waar en op welke manier zandwinning plaats moet vinden. Kust & Zee stimuleert dat onderzoek wordt gedaan en moedigt discussie hierover aan.

Kust & Zee juicht het gebruik van duurzame energie, zoals windenergie, toe. Dit is essentieel om de klimaatverandering en uitputting van eindige grondstoffen tegen te gaan. Maar

windmolenparken moeten wel op de juiste wijze en op de goede locaties worden geplaatst. Kust & Zee ziet kansen: waarom bijvoorbeeld geen combinatie tussen windmolenparken en zeereservaten?

Werken aan kust en zee zorgt voor geluid zowel boven als onder water. Of en op welke manier het zeeleven hier schade van ondervindt, wordt nog onderzocht. Over dit onderwerp leest u meer in het artikel onderwaterleven en onderwatergeluid.

Kust & Zee is blij om te zien dat de initiatiefnemers in veel werken aan de kust en op zee nadenken over de gevolgen voor de natuur en dat zij duurzame oplossingen inzetten. In de rubriek werken aan kust en zee laten wij hen aan het woord.

landbouw, natuur en voedselkwaliteit

www.minlnv.nl

www.noordzee.nl

www.wnf.nl

www.pvis.nl

De partners die op 5 juni 2008 het convenant ondertekenden:

- Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
- CPO Oost UA
- CPO Wieringen UA
- CPO Nederlandse Vissersbond UA
- CPO Texel UA
- CPO West UA
- Wereld Natuur Fonds Nederland
- Stichting De Noordzee
- Productieschap Vis

Productie: Vereniging Kust & Zee, mei 2009

Een digitale versie van deze brochure is beschikbaar via www.kustenzee.nl

Foto's voorkant: Garnalen viskopper, foto: Nederlands Visbureau. Inzetjes Haringvisser, foto: Nederlands Visbureau; Schol, foto: Salko de Wolf / Ecomare